

ver zij verwijderd is van dit schoolse systeem dat de twee laatste Synoden der Geref. Kerken ons willen opdringen.

2. Is de verbondsbeschouwing der bezwaarden die van de voormalige Afgescheidenen?

Ook in de bespreking van deze vraag geeft Ds Luiks blijk van groote oppervlakkigheid. Triumfantelijk citeert hij een uitspraak van de Synode van 1837 waar evenals in 1905 (1942) de heiligheid der verbondskinderen in subjectieven zin wordt genomen. Ziet U wel, roept hij uit, ook de afgescheiden vaders kunnen wij aanvoeren als getuigen voor onze opvatting van het „houden voor-totdat“.

Maar Ds Luiks vergeet het vervolg van de historie te melden, en de ware toedracht van zaken te beschrijven. Want de feiten zijn deze, dat de bewuste Synode van 1837 geheel beheerscht werd door Scholte, welke door de vaders der Scheiding juist op dit punt heftig is aangevallen en slechts drie jaren later deed in 1840 de Synode der Afgescheidenen deze uitspraak:

„Met schaamte en schulderkentenissen zien wij thans terug, op hetgene, dat vroeger (1837) door ons gedaan is, en oorzaak geweest kan zijn van vele oneenigheden in de kerk en onlusten buiten dezelve. Onder inbedding dat de Heere ons genadig zij, om de ongerechtigheid en de zonde hierin gepleegd, te vergeven en dat Hij herstelle, hetgeen wij verbroken hebben (want och wij kunnen wel breken, maar niet herstellen, dat is Zijn werk), wenschen wij tot dat standpunt terug te keeren, waar wij ons bevonden, toen wij het Babel van valsche leerings zijn uitgetaan met terzijdestelling, van hetgeen ons opnieuw een Babel scheen te zullen maken, doch waarvoor de Heere ons behoeft“.

Dat is iets anders! De door Ds Luiks triumfantelijk aangehaalde Synode van 1837 wordt door de afgescheiden vaders nog maar drie jaar later een „Babel“ genoemd en vergeleken met het „Babel“ van de Hervormde Kerk, waar zij nog maar nauwelijks uit uitgeleid waren. Och, mocht de komende Synode van de Geref. Kerken in Nederland de daden van haar voorgangers even royaal verloochenen als die van 1837 het gedaan hebben.

Het verdere door den schrijver aangevoerde bewijsmateriaal bestaat in een paar citaatjes. Een citaat van de Cock, waarin deze zegt, dat het „geheiligd“ van de eerste doopvraag ziet „op de betrekkelijke verbondsheiligheid en lidmaatschap“, „niet met uitsluiting echter, maar met insluiting van de ware heiligheid enz“. Dat zou dan het synodale standpunt zijn. Maar dit is al te doorzichtig. De Cock zegt het is in dat „geheiligd in Christus“ een „betrekkelijke verbondsheiligheid“ die de „ware heiligheid“ niet uitsluit. Met andere woorden: alle kinderen zijn die verbondsheiligheid deelachtig. Maar die verbondsheiligheid of heiligheid in de belofte wordt nu aan de uitverkoren kinderen uitgewerkt zoodat het bij hen ook een inklevende heiligheid wordt. Maar dat is iets totaal anders dan de Geref. Kerken vandaag leeren. Die zeggen: U zult op straffe van schorsing en afzetting aannemen, dat de kinderen des verbonds zijn te houden voor kinderen, waarin de ware heiligheid aanwezig is, voor kinderen die reeds wedergeboren (voltooid tegenwoordige tijd) zijn, en daar is „in Christus geheiligd“ gelijk aan „wedergeboren“. En een kind, dat bij het opwassen niet wedergeboren blijkt geweest te zijn, is hier nooit in Christus geheiligd geweest. En heeft dus evenmin de „betrekkelijke verbondsheiligheid“ gehad, welke volgens de Cock nog het deel was van alle kinderen des verbonds.

En wat bewijzen trouwens een paar citaten? Wat heb ik eraan of Prof. den Hartogh in het Ouderlingenblad wat citaatjes geeft van dezen of geenen theoloog, zonder dat we die in hun verband en samenhang zien? Citatenspel is altijd gemakkelijk. Men kan tegenover het eene citaat wel het andere stellen. En er zullen zeker altijd wel theologen geweest zijn, die op het standpunt stonden van het „houden voor-totdat“. Maar wat Ds Luiks bewijzen moest, en wat hij nergens bewijst, is dit: dat de oude Christelijke Gereformeerde Kerk haar ambtsdrager gebonden heeft, op straffe van schorsing en afzetting en van wering uit het ambt aan het „houden voor wedergeboren“. Als hij dat kan bewijzen dan willen we graag naar hem luisteren.

Maar de oude afgescheiden vaders waren wel wijzer. Zij bonden de ambtsbediening in de kerk niet dwarselijk aan een bepaalde verbondsoptvatting, en aan een leeruitspraak, die niet duidelijk uit het Woord van God is af te leiden. Zij bonden alleen aan het Woord van God, en aan de belijdenis, en dat is voldoende.

En als men dan toch over hun verbondsover wil spreken dan moet men hun opvattingen zien in het raam van heel hun strijd, zooals „Rondom 1905“ gedaan heeft. Dierscruze en met een overvloed van bewijsmateriaal gestaafde studie wordt hier

Maar laat hij het daar aangevoerde bewijsmateriaal eens weerleggen, in plaats van het te negeren!

En dan Lindeboom! Die zou ook al te spannen zijn voor het wagentje van de synodale verbondsoptvatting en voor de binding aan de leeruitspraak! Het is hier de plaats niet om uit zijn uitvoerige geschriften te citeren. Wij willen alleen verwijzen naar de beroemde „Vijf stellingen“ gepubliceerd in 1905, waarin het gevoelen van de toenmalige „bezwaarden“ als het ware gekristalliseerd is, en die door hem zijn onderschreven, en naar alle waarschijnlijkheid ook opgesteld.

Welnu, in die „Vijf Stellingen“ luidt de vierde stelling: „Volgens de Belijdenisschriften is de H. Doop wezenlijk één met de Besnijdenis. Hij betekent en verzegelt niet wat IN den doopeling AANWEZIG IS, of VOORONDERSTELD WORDT aanwezig te zijn, maar de beloften van het Genadeverbond, in het Evangelie geopenbaard. En hij geschiedt NIET op grond van de vooronderstelde wedergeboorte, MAAR op grond van 's Heeren bevel, aan hen die van hun geloof belijdenis doen, en aan hunne kinderen, omdat ook hun de beloften des Verbonds zijn toegezegd. Naar den aard der sacramenten dient hij tot versterking van het geloof; welke heilsweldad niet slechts onder en bij, maar ook voor en na den Doop ontvangen kan worden.“

Laat die stelling eens goed tot U doordringen. Dan zien we daarin met een oogopslag, hoe de „bezwaarden“ van voor 1905, en dat zijn Lindeboom en T. Bos en M. Noordt, en al de oude Abbroeders, die deze stellingen onderschreven, in hun strijd wezenlijk één zijn met de huidige „bezwaarden“. Het ging toen en nu over wat nu eigenlijk de sacramenten verzegelen. Het ging toen en nu over deze groote vraag, of de doop doop is, onafhankelijk van de subjectieve gesteldheid van den ontvanger. Over de vraag, wat de grond van den doop is. Op welken grond wij onze kinderen doopen en wat de troost van den doop is. De „bezwaarden“ voor 1905 en die van nu, ze zeggen beide: de doop is teken en zegel van Gods BELOFTEN. Hij blijft doop, of het kind, dat den doop ontvangt, wedergeboren is, ja of neen. De grond van den doop is 's Heeren bevel en geen vooronderstelde wedergeboorte. Zeker dient het sacrament om het geloof te versterken, maar dat kan ook heel goed geschieden na de sacramentsbediening.

In de Toelichting op deze stelling schrijven de „bezwaarden“ van toen o.a. noot: „Het is derhalve in strijd met onze Belijdenisschriften, te stellen: dat niet de belofte des Verbonds, maar de inwendige wedergeboorte het wedergeboren-zijn, van den doopeling in den Doop verzegeld wordt“.

En leg daar nu eens naast de geschriften van de laatste twee synoden der Geref. Kerken en hun handelingen. Zij hebben bindend verklaard de uitspraak, dat het zaad des verbonds is „te houden voor (alrede) wedergeboren zaad“. Zij hebben officieel als Synode het voorstel van de kerk van Amsterdam verworpen, omdat daardoor het „rechtstreeks verband tusschen doop en wedergeboorte“ werd verbroken. Ja, zelfs werd een kandidaat door deze Synode geweerd van den kansel, omdat hij weigerde het „houden voor wedergeboren“ te onderschrijven. En in het gesprek met dezen kandidaat verklaarden de deputaten voor zwaarigheden, dat de bedoeling der Synode met de leeruitspraken o.a. was: „vast te leggen dat de sacramenten — indien zij n.l. waarachtig sacramenten zijn — het aanwezige geloof bezegelen (nadere toelichting: niet bezegeling van mogelijk, maar van aanwezig geloof). Dit is officieel schriftelijk vastgelegd en door deputaten ter publicatie toegelaten.“

In het Praeadvies ter Synode uitgebracht en op grond waarvan de gravamina werden afgewezen, lezen we op pag. 12: „Ook hier is duidelijk dat deze „toezegging“ is de verzekering van een genade, die bij den doop als aanwezig wordt verondersteld.“

De „bezwaarden“ van 1905 zeiden: de doop is verzegeling van de belofte Gods, en daarom zijn wij ontrouwt over de leerings, die door Kuiper en zijn leerlingen in de kerken verspreid worden. Het ging toen nog maar tegen de leerings van theologen, die in de kerk als conform met de belijdenis werden voorgedragen.

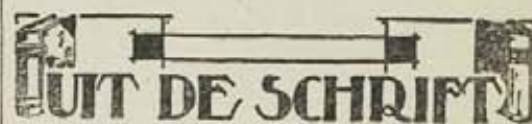
Maar vandaag hebben de leerings van die theologen gezag van kerkelijke leer gekregen. Ze worden nu bindend gemaakt, en aan de conscientien opgelegd met macht. En dan durft men nog Lindeboom cum suis voor het wagentje van de synode te spannen?

Ds Luiks draagt ten bewijze een citaatje van Lindeboom aan, waarin deze o.a. zegt van hen die afgedoold zijn van de wegen des Heeren; en die object van evangelisatie (!) zijn: „Ze zijn geen bon-

Verbond“. En dat zou dan bewijs zijn voor het „houden voor wedergeboren“. Als Lindeboom van de objecten der evangelisatie, die wel gedoopt zijn, maar buiten de kerk leven en geheel losgeraakt zijn van den dienst van God zegt, dat het geen bondelingen zijn, maar dat ze toch nog niet los zijn van het verbond, dan pleit dat juist sterk tegen de synodale verbondsoptvatting. Zelfs van hen wil Lindeboom nog zeggen, dat ze niet los zijn van het verbond. Wel zijn ze geen bondelingen en het is duidelijk, dat hij daarmee bedoelt: in de kerk levende en onder de tucht van de kerk staande bondelingen; maar het verbond houdt toch nog recht op hen. Hoe dit een bewijsplaats kan zijn voor het binden aan het „houden voor wedergeboren“ is ons niet duidelijk.

Ons antwoord op de boven gestelde vraag luidt dan ook aldus: Ja, de verbondsbeschouwing der bezwaarden is die van Lindeboom cum suis, is die van Schrift en belijdenis en deze leer van verbond en sacrament is door de Generale Synoden van 1942/1944 uit de kerk gebannen, en in plaats daarvan is men in de Geref. Kerken vandaag gebonden aan een leeruitspraak, die in plaats van de belijdenis stelt de door Dr Kuiper en zijn leerlingen verdedigde theologische gedachtenconstructie van verbond en doop.

R. H. BREMMER.

LANDVERRADER? KERKVERRADER!

En de profeet Jeremia was opgesloten in den bewakingshof... Jeremia nu zeide: dien kocht ik van Hanameël, den zoon van mijn oom, den akker die in Anathoth lag... En alle vorsten en heel het volk, die de verbintenissen hadden aangegaan... hadden de slaven en slavinnen, die ze vrij hadden laten gaan, teruggehaald en ze als slaven en slavinnen aan zich ondergeschikt gemaakt.

Jeremia 32 : 2, 6, 9; 34 : 10, 11.

Landverrader, landverrader!

De term is suggestief genoeg; wie dit register opentrekt, vindt dadelijk belangstellend gehoor. Vooral in dagen van oorlog, en in bezet gebied.

Ook de profeet Jeremia is als landverrader geoordeeld. Hij is zelfs onder beschuldiging van landverraad in het Huis van Bewaring te Jeruzalem gezet. Wat hij gedaan had? Wel: hij had alleen maar trouw doorgegeven wat zijn Zender hem had bevolen te spreken. Jeruzalem lag destijds in bezet gebied: de Chaldeeuwsche legermassa's hadden het land overstromd; het stadje Anathoth, waar de profeet vandaan kwam, en dat in de frontlijn gelegen had — vlak bij Jeruzalem — was grondig verwoest — „arm Anathoth“ riep Jesaja uit — en voor de muren der koningsstad was nu het beleg geslagen. Ook Jeremia was tijdens dat beleg in de stad aanwezig.

Maar hij was daar — althans in den lateren tijd — als gevangene van Zijne Majesteit, koning Zedekia. Het Huis van David had den profeet van de „Spruite“, van Davids Grooten Zoon, laten kerkeren. Want het stond niet best met Davids Huis. Het kende zichzelf niet, wyl het zijn Grooten Zoon niet „geestelijk onderscheidde“. Davids Huis, vertegenwoordigd door koning Zedekia, heeft een grief tegen den profeet. Hij heeft, wat wij in onze periode van bezetting, geen van allen hadden, hij heeft ten aanzien van den afloop van den oorlog een bijzondere openbaring van God ontvangen. En wel deze, dat ditmaal de schoone residentie van Davids Huis er aan gelooven moet: de Heere zelf heeft haar ten doode opgeschreven. Er wordt aan Davids Huis gehandeld naar deze goddelijke wijsheid, dat slechts de afgehouwen tronk van David een nieuw scheutje zal voortbrengen: den Messias. Het is nu de tijd van het afhouden van dien tronk, zoo sprak Jeremia. Maar de hofkliek, voorzover nationalistisch getint (iets anders immers dan: nationaal getrouw) was van Jeremia's orakels niet gediend. Dat hij uit naam des Heeren sprak, geloofde zij niet. Zij vond, dat die lastige profeet het moreel der bevolking brak, door zoo te spreken. Ergo: de man moet in 't Huis van Bewaring. En de koning, slap en onzeker, geeft toe. Davids Huis heeft geen ruggengraat meer. Jeremia-landverrader.

In die periode van gevangenschap nu krijgt de profeet een (door den Heere te voren hem aangekondigd) bezoek van zijn neef Hanameël, zoon van

het verwoestbaar schater zelf is zaak niet bezat, moed die grond valt, wil doen, dat mia voor Ruth: de door de v schrift de grond uit redigheid staat vóór wet ziet. Deze een de blinder vrij, de d lossen aan op de beederen Ab bonds. He ser weer duisternis Zij moete binnen de Abrahams is tevens, voor Ouc Nieuwe staan op e

Welnu, uitstralen het gebrat jaar (van jaar (van mers kom den de sl weer de jubeljaar dikt den de lossing bereiding

Wilt gij Laat gij muren aar

Ja, Jeru Gemak

Wie zelf steken? W den gebor genis? Vri van Zijn l dat stuk l immers ke opbrengst een opbre volgende? En dan — komt er h En de tij duren. He geld naar akker koop

Maar van het ju daad, die geld naar hij eerst m op, word v

Daarom zijn als Be tot voorva koning uit Zoon van Zijner Ma zal Davids ter-Koning Zijn Kerk tronk doen

Maar 6 rijken. Hij Hanameël,

Die daa En daa altijd den

De daac officieel, — officieel in koning, die

Want ja jaar gesche is tijdens h aan koning Dezelfde n de — wet, erkend en na 7 jaar

wijs zijn voor het
als Lindeboom van
wel gedoopt zijn.
neel losgeraakt zijn
het geen bonde-
g niet los zijn van
erk tegen de syno-
an hen wil Linde-
los zijn van het
bondelingen en
narmede bedoelt:
tucht van de kerk
erbond houdt toch
wijsplaats kan zijn
en voor wederge-

estelde vraag luidt
beschouwing der
m cum suis, is die
leer van verbond
ale Synoden van
in plaats daar-
andaag gebonden
ts van de belijde-
ijn leerlingen ver-
nstructie van ver-

H. BREMMER.

DER!

Jeremia was opge-
kingshot... Jeremia
ocht ik van Hana-
van mijn oom, den
thoth lag... En alle
et volk, die de ver-
angegaan... hadden
vinnen, die ze vrij
n, teruggehaald en
slavinnen aan zich
taakt.

2, 6, 9; 34 : 10, 11.

wie dit register
ystellend gehoor.
n bezet gebied.
landverrader ge-
eschuldiging van
varing te Jeruza-
? Wel; hij had
wat zijn Zender
ruzalem lag des-
wsche legermas-
het stadje Ana-
kwam, en dat in
bij Jeruzalem —
Anathoth" riep
der koningsstad
remia was tijdens

den lateren tijd
steit, koning Ze-
den profeet van
ten Zoon, laten
best met Davids
ijl het zijn Groo-
heidde". Davids
koning Zedekia,
t. Hij heeft, wat
geen van allen
den afloop van
baring van God
maal de schoone
n gelooven moet;
de opgeschreven.
ndeld naar deze
de afgehouden
te zal voortbren-
tijd van het af-
ak Jeremia. Maar
tisch getint (iets
rouw) was van
Dat hij uit naam
et. Zij vond, dat
bevolking brak.
n moet in 't Huis
en onzeker, geeft
graat meer. Jere-

hap nu krijgt de
oren hem aange-
nameel, zoon van

het verwoeste. Het erfbezit der familie heeft blij-
baar schade geleden. — oorlogsschade. De bezit-
ter zelf is een berooid man geworden. Hij kan de
zaak niet meer aan: het stuk grond, dat de familie
bezit, moet uit handen gegeven worden. Maar eer
die grond daar in Anathoth aan de vreemden ver-
valt, wil hij graag eerst neef Jeremia het voorstel
doen, dat deze het stuk grond „losse". Laat Jere-
mia voor Hanameel zijn, wat Boaz is geweest voor
Ruth: de lossen, lossen. De lossen — wiens functie
door de wet geregeld is — heeft naar wetsvoor-
schrift de taak, den koopprijs, die voor zoo'n stuk
grond uitgekeerd is, terug te betalen naar even-
redigheid van het aantal jaren, dat nog te wachten
staat vóór het aanstaande jubeljaar. De lossings-
wet ziet immers op Davids Grooten Zoon: zóóals
Deze eens in volstrekt zinn de armen weer rijk,
de blinden ziende, de dooven hoorende, de slaven
vrij, de dooden levend maken zal. Zoo moet de
losser aan lager wal geraakte, de verarmden, weer
op de been helpen. Want ze zijn toch samen kin-
deren Abrahams, en mede-erfgenamen des ver-
bonds. Het Messiaansche licht moet door den los-
ser weer worden ontstoken voor degeen, die in
duisternis gezeten zijn, en in schaduwen des doods.
Zij moeten ondervinden, dat hun akkers liggen
binnen de grenzen van het genadeverbondsterrein.
Abrahams zaad is immers wel een volk, maar het
is tevens, en dit wel allereerst, kerk. Vandaar dat
voor Oud-Israël, anders dan bij ons onder het
Nieuwe Testament, landerijen en „fabrieken"
staan op een terrein van het genade-verbond.

Welnu, Jeremia, wilt gij Messiaansche licht doen
uitstralen over het verwoeste stuk gronds daar in
het gebrandschatte Anathoth? Wilt gij het ramp-
jaar (van Gods verbondswraak) maken tot jubel-
jaar (van Gods verbondszegen)? Het jubeljaar im-
mers komt na zeven maal zeven jaren! Dan wor-
den de slaven weer vrij; dan krijgen de armen
weer de beschikking over hun verloren bezit. Het
jubeljaar is daarom het Messiaansche jaar; het pre-
dikt den gebonden opening der gevangenis! En
de lossingsdaad is daarom adventshandeling: voor-
bereiding van het jubeljaar.

Wilt gij het doen, Jeremia?
Laat gij Davids Zoon zien binnen de vier cel-
muren aan uw verlepten bloedverwant?

Ja, Jeremia wil wel.
Gemakkelijk valt het hem niet. Hij is gevangene.
Wie zelf in het duister zit kan die wel licht ont-
steken? Wie zelf gebonden is, moet juist die man
den gebonden verondigen opening der gevan-
genis? Vraagt de Heere niet te veel? Niet te veel
van Zijn knechten? Is het geen onbegonnen werk,
dat stuk land in Anathoth vrij te maken? Feitelijk
immers koopt de lossen niet den grond, doch de
opbrengst van den grond. Maar wat zal dat voor
een opbrengst wezen — dit jaar, en de daarop
volgende? Niet veel zaaks — na de brandschatting.
En dan — wanneer komt het jubeljaar? Voorloopig
komt er heel wat anders: ballingschap, deportatie.
En de tijd der ballingschap zal tientallen jaren
duren. Het is naar menselijke calculatie „goed
geld naar kwaad geld gooien", als Jeremia dezen
akker koopt.

Maar wie den Christus des Heeren, den Vorst
van het jubeljaar, doet zien in zulk een lossings-
daad, die gooit in des Heeren calculatie geen goed
geld naar kwaad geld. Hij zegt met een daad, wat
hij eerst met het Woord heeft gepredikt: maak u
op, word verlicht, want uw Licht komt!

Daarom koopt Jeremia den akker. Hij wil wel
zijn als Boaz, die trouwens óók langs dezen weg
tot voorvader van Jezus Christus is geworden. De
koning uit Davids huis mag het Licht van Davids
Zoon van den kandelaar geweerd hebben, doch
Zijner Majesteit's gevangene, de gekooide profeet,
zal Davids Zoon, dien Grooten Losser, dien Prie-
ster-Koning, wél doen zien aan de verarmden van
Zijn Kerk-volk. Jeremia heeft den afgehouden
tronk doen zien.

Maar óók het Scheutje, dat daaruit weer zal
rijzen. Hij koopt den grond, en betaalt prompt.
Hanameel, maak u op: uw Licht komt.

Die daad van Jeremia was vredeswerk.
En daarom ook polemisch. De ware vrede brengt
altijd den scherpsten strijd.

De daad-van-lossing was immers vrijmoedig en
officieel, — notarissen en zoo waren er bij — een
officieel ingaan van den gevangene tegen den
koning, die hem gevangen hield.

Want juist die koning had de wet van het jubel-
jaar geschonden. Dat leert hoofdstuk 34. Ook dat
is tijdens het beleg van Jeruzalem door den profeet
aan koning en hofhouding rondweg voorgehouden.
Dezelfde mozaïsche- en daarom op Christus zien-
de — wet, die na 7 x 7 jaar het jubeljaar wil zien
erkend en plechtig ingeluid, verlangt ook, dat men
na 7 jaar de slaven weer zal vrij laten. Gelijk het

geboden met zijn evangelische signatuur in herinne-
ring brengt — gelijk het volk, het kerkvolk van
Jahwe, uit het diensthuis van Egypte, dien grooten
slavenhouder, uitgeleid was, en daarin het Groote
Licht had mogen zien, zóó moet het ook de slaverij
een intermitterend instituut doen zijn: de
dienstbaarheid worde telkens om de 7 jaar door-
broken door de vrijheid: het genadeverbondsterrein
moet op gezette tijden (sabbathtijden, zevende
tijden) het zoeklicht van Messiaansche Vrijheid
doen schieten door de schaduw van den dood.

Ook Zedekia had alzo behoorde te handelen.
Aanvankelijk heeft hij ook daaraan voldaan.
Met plechtige eedzweringen waren onder den in-
druk der moeilijke oorlogsomstandigheden de sla-
ven vrijgelaten geweest. Maar nauwelijks was de
eerste nood voorbij, of de maatregel, die — dat
was al het ongeluk — als noodmaatregel was aan-
gevoeld geweest, werd ongedaan gemaakt: en de
slaven, eerst vrijgelaten, werden weer tot slaverij
gebracht. De eed van Jahwe aan de slaven was
door den koning gebroken. De koning kende im-
mers de Messiaansche figuur van den Koning-
Priester niet?

Doch waar de koning faalt, daar blijft de profeet
getrouw. Den koning bestraft hij: hij zegt hem aan,
dat de ballingschap, die bondswraak van den Va-
der van Jezus Christus, een rechtvaardig vonnis
velt over de trouweloosheid van Davids Huis, be-
toond tegenover de armen, die de Heere zijn volk
gelaten heeft. Wie het jubeljaar verwacht, dien
wordt het jaar van deszelfs verachting tot een
rampjaar.

Zoo staat het aan het hof van Zedekia.
Maar in de cel van Jeremia wordt het rampjaar
weer geplaatst in het licht van het groote jubeljaar.
Jeremia contra Zedekia.

De helper der verarmden contra den overweldi-
ger der verarmden.

Het is het conflict met betrekking tot de vraag:
Wie is de ware verrader van Gods volk? En wat
is dat: Gods volkverrader? Is dat landverraad? Of
kerkverraad? Onder welke categorie valt dit ver-
raad: onder het nationale, of onder het Geestelijke,
het pneumatische? Is kerkverraad een kwestie van
„beneden-Jeruzalem", dan wel een zaak van
„boven-Jeruzalem"?

De Koning ziet zijn volk als een natie. Hij ver-
geet, dat ZIJN natie kerkvolk is, van alle andere
volken principieel onderscheiden, doordat het
Christus' bruidsvolk is. En nu hij de kerk in zijn
natie miskent, is hij niet nationaal, doch een ordi-
naire nationalist, een doodgewone chauvinist. Hij
is de karikatuur van den waren koning, omdat hij
den Priester-Koning-Christus niet meer kent of in
zijn eigen vleesch vertoont.

Daarom kent die dwaze vorst maar één scheld-
woord: landverrader! Hij slingert dat vonnis tegen
Jeremia. Men scheldt in dezelfde categorieën als
waarin men zegenet.

Maar Jeremia heeft zijnerzijds een andere qua-
lificatie voor den koning. Niet allereerst: land-ver-
rader. Doch: kerk-verrader. Gij, koning, ziet de
kerk voorbij in uw volk. Gij schendt het gelaat der
Kerk als Kerk. En wijl gij kerk-verrader wordt, in
uw frivole daad van jubeljaar-miskennen, daarom
wordt gij, secundair, tot land-verrader. Gij hebt,
o koning, tenslotte Christus achter de celdeur ge-
zet. Gij brengt daarom uw volk in ballingschap.
Gij — niet ik.

Ik, Jeremia, zag den afgehouden tronk. Maar
ook de Nieuwe Spruit, het nieuwe messiaansche
scheutje.

Doch gij, gij wilt geen afgehouden tronk zien?
Gij kunt dat gezicht ook niet verdragen! Want gij
ziet de Spruit niet. Gij kent de wet niet van den
Messias, die David naar het vleesch ontkleedt, op-
dat hij naar den geest herrijzen zou, bekleed met
den mantel der gerechtigheid van Jezus Christus,
den mantel, die om niet gegeven wordt aan slaven
en aan armen, aan de berooiden, aan de dienst-
knechten der zonde, bekend uit den lofzang van
Maria, uit de Apologie van Messias, verkondigd
straks aan den Dooper Johannes, die ook eenmaal
in een cel gekerkerd wezen zal.

Landverrader?
Kerkverrader!

Ook het gereformeerde, ook het anti-revolution-
naire volk in Nederland miskent thans voor een
deel het onderscheid tusschen die beide.

Het verkneutert of verheugt zich over de gevan-
genzetting van de landverraders van 1940—1945.
Dat laatste is goed.

Maar dat versjacht en dus: het verradert intus-
schen zelf voor een deel de kerk-schatten. Het
marandeert met zijn politieke belijdenis, en ver-
geet maar al te vaak, dat die is opgebloeid uit een
geloofsbelijdenis. Het geeft de antithese prijs, d.i.
het wischt de laatste grenzen uit. Het heult met
socialisten, die „het sociale" uit zijn goddelijke ver-

werden, precies zooals Zedekia „het nationale" uit
zijn goddelijke verbanden uit lichtte, en toen natio-
nalist werd. En gelijk Zedekia „het nationale" door
de onttrekking daarvan aan Gods evangelische
rechtsverbanden, tot een idool, een af-god maakte,
precies evenzóó maken zij „het sociale" tot een be-
lang-in-zich-zelf, tot een waarde-in-zich-zelf en
roepen Gods profeten-priesters-koningen op tot
een Personalistisch Socialisme, dat idool, dien af-
god, die „den persoon" tot een immanente waarde
uitroept. Evenzóó willekeurig deed Mussert met
„het gezin", dat hij „eigenrechten" toekende van-
wege de propaganda, en met de Kerk, die hij zoo
bij gelegenheid om ons te verschalken, „univoca"
noemde. Men weet wat daarvan terecht gekomen
is. Van dat gezin, en van die Kerk.

Daarom, bedenkt, gij anti-revolutionairen, gij
gereformeerden, dat de ramp over de natie, en over
„het sociale" begint met kerk-verraad. Met kerk-
miskennen. Als de kerk haar woorden devalueert
— en daar is zij onder het synodocratische wanbe-
stuur heel hard mee bezig, — dan wordt die kerk
een ramp voor de natie. En als de Christen ge-
meenschap de goederen van „boven-Jeruzalem"
verkwandelt, is zij een pest. Slechts in haar kerk-
isolomente ligt haar kracht, ook voor de natie. óók
voor „het sociale leven", voor alles wat natuurlijk
is en kerkelijk.

Want wel is waar zijn wij als Nederland geen
kerk-volk meer. En onze kerk is geen volks-kerk
meer. Dat alles is verdwenen na den Pinkster-dag,
in het Nieuw Verbond.

Maar wij hebben uit alle volken ook uit het
onze, de kerk zien vergaderen. En die kerk in het
volk, in de natie, kan en moet voor de natie ten
zege zijn als zoutend zout en ook als lichtend licht,
indien zij haar kerkkarakter zuiver houdt, en haar
politieke credo opbouwt uit haar geloofsbelijdenis,
haar kerkelijk credo.

Derhalve: in of buiten de cel, en onder of boven
den grond: maakt U op, wordt verlicht, want Uw
Licht komt. Het groote eeuwige jubeljaar is toch
in aantocht. Wilt gij geen landverrader wezen?
Wees dan geen kerk-verrader. Gij zijt geen van
beide. Of anders: beide tegelijk.

K. S.

„GROOTE VREUGDE" EN GROOTE VERWARRING IN UTRECHT

I.

De predikanten Ds M. de Goede en Ds C.
Veenhof van Utrecht met 27 andere ambtsdragers
(naar ik meen, allen ouderlingen) hebben onder
dagteekening van 26 Mei zich tot hun kerkeraad
gewend met een verklaring van gevoelen.

Zij spreken allereerst hun droefheid uit over de
scheuring, die in het kerkelijk leven getrokken
werd ten gevolge van schorsing en afzetting van
„tientallen ambtsdragers". Het getal is niet geflat-
teerd: het zijn er honderden. En het zouden er veel
meer zijn, als de synodocratisch gebonden Geref.
Kerken nog eenigen „stijl" vertoonden, zij het dan
ook dezen kwaden.

Vervolgens herinneren zij eraan, dat zij in Juni
1944 aan den kerkeraad hebben meegedeeld:

„dat wij om Gods wil in onze conscientie be-
zwaar hadden tegen een in 1942 door de synode
uitgevaardigde leeruitspraak, zooals die later in
de bekende Toelichting en het daarna uitgeko-
men „Prae-advies" worden geïnterpreteerd, en
en daarom de confessionele binding daaraan
niet konden aanvaarden."

Daarna releveeren zij, dat naar aanleiding van
deze hunne verklaring een commissie benoemd is
teneinde den kerkeraad van advies te dienen: dat
de wijziging in de „oorlogsomstandigheden" deze
commissie tot aanleiding werd om de zaak voorloo-
pig te laten rusten; hetgeen thans niet meer noodig
geacht wordt.

De predikanten De Goede en Veenhof met hun
medeonderteekenaars merken thans op, „dat deze
tijd van pauze hun gelegenheid geboden heeft hun
aanvankelijke verklaring „aan te vullen". Boven-
staande verklaring zelf was hoofdzakelijk negatief
geweest; maar thans willen zij daarnaast een posi-
tieve geven. De aanvankelijke verklaring, hierboven
aangehaald, wordt door hen NOG STEEDS
GEHANDHAafd.

Wij laten deze nadere verklaring hier volgen:

Wij verklaren dan bij dezen:
1e. dat wij de uitspraak, dat volgens de Duidelijke